

BESLUT
2021-01-27

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 12 oktober 2020

Saken

Bosättning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för studiestöd avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om studiemedel under läsåret 2020/2021 för studier på en masterutbildning i Belgien under läsåret 2020/2021 och med start den 14 september 2020. I samband med ansökan anförde NN även följande. Hon är medborgare i både Sverige och Frankrike och hon har tidigare fått studiemedel under flera år för studier i medicin. Eftersom hennes tidigare skola inte erbjuder någon masterutbildning har hon flyttat för att fortsätta studierna. Hennes föräldrar bodde kvar i Sverige till år 2016, då de flyttade till Spanien och senare till Laos.

CSN avslog ansökan med hänvisning till att NN inte uppfyller kravet på bosättning i Sverige och till att hennes tidigare bosättning utomlands heller inte kan jämföras med bosättning i Sverige. Det framgår vidare att CSN har bedömt att det inte finns synnerliga skäl att göra undantag från kravet på bosättning. CSN anförde även att NN heller inte kan få studiemedel enligt EU-rätten, eftersom hon inte är tillräckligt samhällsintegrerad i Sverige.

NN överklagade beslutet och anförde i huvudsak följande. Orsaken till att hon inte varit bosatt i Sverige under de senaste fem åren är att hon har studerat medicin vid Université de Namur. Hon måste nu fortsätta sina studier på masternivå för att få läkarexamen och studierna fortsätter därför vid Université Catholique de Louvain i Bryssel. Hon kom till Sverige som minderårig år 2010 och avslutade gymnasie-studierna här på IB-linjen. År 2013 började hon förbereda sig med studier i Bordeaux för att kunna söka till läkarlinjen och hon hade då varit bosatt i Sverige med sin familj i tre sammanhängande år. Innan hennes föräldrar flyttade från Sverige, på hösten

2016, besökte hon Sverige när tillfälle gavs. På Skatteverkets begäran flyttade hon ut från Sverige år 2018. Under hela hennes uppväxt har hon, under kortare eller längre perioder, bott i utvecklingsländer och då mestadels i Afrika och om något så är hon samhällsintegrerad där. I Sverige har hon bott längre än någon annanstans, förutom Belgien där hon enbart studerar och inte har någon familj. Hon har sin farmor i Sverige och hon bodde hos henne i fjorton dagar som ett led i sin egen rehabilitering. Hon har också farbror, faster och kusiner i Stockholm.

CSN överlämnade ärendet och upplyste om att CSN inte har funnit skäl att ändra beslutet. På nämndens begäran kom CSN därefter in med ett yttrande och anförde bland annat följande. NN har inte varit bosatt i Sverige i en sammanhängande period om minst två år under de senaste fem åren då hon flyttade från Sverige år 2013. När hon flyttade från Sverige läste hon under ett år en utbildning som inte är studiestödsberättigande innan hon påbörjade studierna i medicin under hösten 2014. Hon påbörjade därmed inte studiestödsberättigande studier vid första kommande läsåret efter att hon flyttade från Sverige och kan därför inte omfattas av bestämmelsen i 5 kap. 7 § socialförsäkringsbalken.

Av 12 kap. 6 § CSNFS framgår att det bosättningskrav som anges i 3 kap. 23 § studiestödslagen inte gäller om personen uppfyllde kravet när han eller hon började sina utlandsstudier med studiemedel och om personen fortsätter att läsa med sådant stöd utan uppehåll. NN uppfyllde kravet på bosättning när hon började studierna med studiemedel vid Université de Namur under hösten 2014. Hon har dock inte fortsatt studera med studiemedel utan uppehåll, då hon inte hade studiemedel under läsåren 2015/2016 och 2017/2018. Bestämmelsen i 12 kap. 6 § CSNFS är därmed inte tillämplig här.

Enligt 12 kap. 6 b § CSNFS kan studiemedel lämnas även om kravet på bosättning i 3 kap. 23 § studiestödslagen inte är uppfyllt om det finns synnerliga skäl. Om den studerande uppfyller bosättningskravet och får studiemedel och sedan har ett uppehåll i studiemedlen för att sedan återuppta studierna på samma utbildningsprogram som tidigare kan det anses finnas synnerliga skäl att lämna studiemedel trots att kravet på bosättning då inte är uppfyllt. Läsåren 2016/2017, 2018/2019 och 2019/2020 har NN kunnat få studiemedel med hänsyn till synnerliga skäl då hon fortsatte samma utbildning som hon tidigare fått studiemedel för.

Under läsåret 2020/2021 har NN påbörjat en masterutbildning i medicin och hon har sedan tidigare en bachelorutbildning i medicin. Normalt anser CSN inte att en studerande som har uppnått en examen på grundnivå och som vill fortsätta studierna på avancerad nivå läser vid samma utbildningsprogram som tidigare. I sådana fall anser CSN därför normalt inte att det finns synnerliga skäl att fortsätta lämna studiemedel om kravet på bosättning inte är uppfyllt.

NN måste fortsätta studierna på masternivå för att ha möjlighet att få en läkarexamen. Anledningen till att hon byter universitet är för att det universitetet där hon läst sin bachelorexamen inte har någon masterutbildning i medicin. På universitetets hemsida framgår att man efter uppnådd bachelorexamen kan läsa masterutbildning på tre olika universitet, varav det universitet NN nu studerar vid är det ena. Av dessa anledningar anser CSN att NN kan anses läsa vid samma utbildningsprogram som hon tidigare fått studiemedel för och att det därför föreligger synnerliga skäl att lämna studiemedel för det aktuella läsåret, trots att kravet på bosättning inte är uppfyllt. CSN anser därmed att överklagandet ska bifallas.

NN har kommit in med en kompletterande skrivelse i anledning av CSN:s yttrande.

Författningsbestämmelser

Svenska nationella bestämmelser

Av 3 kap. 23 § första stycket studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiemedel får lämnas för studier utanför Sverige om den studerande har varit bosatt i Sverige i en sammanhängande period om minst två år under de senaste fem åren.

Av 5 kap. 7 § socialförsäkringsbalken (2010:110) framgår att en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i ett annat land ska fortfarande anses vara bosatt här så länge han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning.

I 12 kap. 6 § CSNFS 2001:1 anges följande. Det krav på bosättning som anges i 3 kap. 23 § första stycket studiestödslagen gäller inte för en person som

1. uppfyllde bosättningskravet när han eller hon började sina utlandsstudier med studiemedel enligt studiestödslagen eller med utbildningsbidrag för doktorander, och
2. fortsätter att läsa med sådant stöd utan uppehåll.

I 12 kap. 6 a § CSNFS 2001:1 anges att kravet på bosättning inte gäller för en svensk medborgare som bosatt sig i utlandet på grund av sjukdom om han eller hon tidigare har varit bosatt i Sverige.

I 12 kap. 6 b § CSNFS 2001:1 anges att om det finns synnerliga skäl lämnas studiemedel även om den studerande inte uppfyller kravet på bosättning i 3 kap. 23 § första stycket studiestödslagen.

EU-rätten

I artikel 21 FEUF anges bland annat följande.

1. Varje unionsmedborgare ska ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i fördragen och i bestämmelserna om genomförandet av fördragen.

Överklagandenämndens bedömning

NN har ansökt som studiemedel för studier som påbörjats den 14 september 2020. Eftersom hon bedrivit studier utomlands sedan år 2014 har hon inte varit bosatt i Sverige i en sammanhängande period om minst två år under senaste fem åren. Förutsättningar för undantag från kravet på bosättning enligt 12 kap. 6–6 a §§ CSNFS 2001:1 har inte framkommit. För att NN ska kunna beviljas studiemedel för de nu aktuella studierna i Belgien krävs därför att det föreligger synnerliga skäl härtill eller att hon kan härleda rätt till svenskt studiestöd till från EU-rätten.

Av utredningen i ärendet framgår det att NN sedan studiestarten hösten 2014 har studerat utomlands utan uppehåll, först på en förberedande utbildning som inte

var studiestödsberättigande, sedan på en bachelorutbildning i medicin och slutligen de nu aktuella masterstudierna i medicin. CSN har i sitt yttrande anfört att de nu aktuella masterstudierna får anses ingå i samma utbildningsprogram som NN tidigare läst och att det därför, åter, föreligger synnerliga skäl att bevilja henne studiemedel för de aktuella studierna trots att hon inte uppfyller kravet på bosättning. Överklagandenämnden finner härvid ingen anledning att ifrågasätta eller göra någon annan bedömning än CSN numera gjort av om de nu aktuella studierna kan anses ingå i samma utbildningsprogram.

Enligt Överklagandenämndens praxis är bedömningen av vad som kan anses vara synnerliga skäl, i alla sammanhang där sådana skäl prövas, mycket restriktiv. För att återopade skäl ska kunna bedömas som synnerliga krävs således mycket speciella och synnerligen tungt vägande individuella omständigheter. Detta innebär att enbart den omständigheten att den studerande fortsätter att läsa på samma utbildning som han eller hon tidigare fått studiemedel för inte kan anses utgöra synnerliga skäl. För att det ska kunna föreligga synnerliga skäl att bevilja NN studiemedel för de nu aktuella studierna krävs det därför, enligt Överklagandenämndens mening, att det föreligger ytterligare, mycket speciella, omständigheter. Några sådan omständigheter har inte framkommit och NN kan därför inte få studiemedel med stöd av nationella regler. Frågan är då avslutningsvis om hon kan härleda rätt till studiemedel från EU-rätten.

Det Överklagandenämnden har att ta ställning till är om NN, genom sitt eget EU-medborgarskap, kan härleda rätt till svenskt studiestöd. EU-domstolen anförde i sitt avgörande den 18 juli 2013, i de förenade målen C-523/11 och C-585/11, Prinz och Seeberger, att det får förekomma krav på anknytning och integration, men att det avseende det i målet prövade tyska bosättningskravet var fråga om en allt för generell begränsning som utgjorde hinder mot den fria rörligheten och att det istället bör ankomma på den nationella domstolen att avgöra den verkliga graden av anknytning. – Detta innebär, som Överklagandenämnden tidigare har uttalat, att det svenska bosättningsvillkoret för studiemedel inte kan tillämpas generellt vid bedömningen av om en unionsmedborgare har rätt till studiemedel. Några av de faktorer som därvid kan vägas in, och som finns uppräknade i det nämnda avgörandet från EU-domstolen, är t.ex. om den sökande är medborgare i landet och genomfört en betydande del av sin skolgång där. Även faktorer som att fastställa centrum för levnadsintressen, familjeband, anställning, språkkunskaper eller andra sociala eller ekonomiska band kan visa sådan anknytning.

Som redovisats är NN 26 år gammal och svensk medborgare. Hon har bland annat uppgett att hon bott och studerat i Sverige under cirka tre års tid samt att hon har delar av sin släkt här.

NN har, med hänsyn till vad som framkommit, viss samhällsanknytning till Sverige. Vid en sammantagen bedömning finner dock Överklagandenämnden att NNs samhällsanknytning till Sverige inte är tillräcklig för att hon ska kunna härleda rätt till svenskt studiestöd ur EU-rätten för de nu aktuella studierna i Belgien.

Mot bakgrund av det anförda ska överklagandet därför avslås.

Robert Schött

Cecilia Hedenström

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, Anita Enocksson, Hans Eklund, Sebastian Hasselström, Jessica Levin och Christer Bergqvist

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN